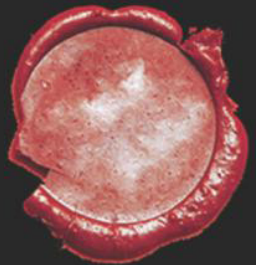

Cihan
Çetinkaya

İSTİSNA KUTAN KARAMEEC İSTİSNA

*Gerçek ile hayal
arasında hakikat izafidir.*

ROMAN

Suskunlar Meclisi.

Uzun zamandır gazete okumuyordu; en azından matbuatı terk edeli belki de seneler oluyordu. İster istemez göz gezdirdi biraz; koca puntolu başlıklar, yersiz ünlemler noktalar ve virgüller. Her başlık altında alâkasız resimler. İzandan habersiz kutucuklar, siyaseten operasyonlar ve yine yeniden yarı çıplak kadın fotoğrafları. Değişmiyordu maalesef değişmesi gerekenler; biçimden yana değişen ne varsa, içerikten nasibini almıyordu.

Bir zamanlar hükümetler deviren kudretli yazılar, artık ne de zavalıydılar. Belki de bir mızrak ucu gibi kullandıkları daktiloları, harp müzelerinde sergilemeliydiler. Gazeteler; zamana yenilen nice ordular gibi onlar da tarih oldular. Kimse anmadı adlarını ve kimseler de hatırlamadı. Zamanında falanca bir yazı mı vardı, artık kimin umurunda! Yapanın yaptığı yanına kâr kalmakla meşhurdur çünkü. Kimse bir bedel ödemez, nicelerine bedel ödetirken. Nihayet kan dökülür, canlar alınır ve bütün davalar mahşere kalır.

Bir sigara yaktı sonra, bir elini de cebine koydu. Uzun ve görkemli paltosu dizkapaklarına kadar koruyordu onu. Hareketlerinde ağırlık, tavırlarında bir umursamazlık vardı. Ki bu onun mizacıydı. Kolunda asılı gümüş halkalı bastonu, hafif aksak bacağı ile alâkalı değildi. Ona eski bir dostundan yadigârdı. Hem bir beyefendi, zarif bir bastonla gayet şık görünebilir.

Derin bir nefesin ardından dumanı üflerken havaya doğru, buharla birlikte yükseliyordu maddenin en kesif hâli. Her sene böylesine soğuk olmazdı bu şehir. Biraz ürperse de teni orada, üşümüyordu esasında; kar, havanın keskin tarafını köreltiyordu. Sessizdi civar, mevsimine örtünüyordu. Derken serçeparmağı boyunda karlar düşerken semadan tel tel, rüzgâr da sert esiyordu. Islanıyordu gazete kâğıtları ve altında yatan cesedin pıhtılaştıran kanına bulanıyordu!

“Komiserim,” dedi yanına gelen genç polis memuru sonra. “Komiserim, maktul yetmiş iki yaşında bir ayakkabı tamircisi. İsmi, Nahit Söylemez. Kimliği cebinde, parasına da dokunmamışlar,” dedi.

Dudaklarını büktü Komiser Eşref Kalender, kıstı gözlerini. Başıyla selamladı memuru ardından. Tuhaf doğrusu, dedi sessizce ve sigarasından bir nefes daha aldı.

Maktulün göğsünde derin bir bıçak yarası vardı. Alelade bir yaradan ziyade, bir tür sembole yahut işarete benziyordu bu yara; ezoterik, belki de bir intikamın resmi! Eski bir alfabeden birkaç cümle veya bir tılsım belki de. Kim bilir! Bıçağın maharetine bakılırsa, adi bir cinayete nazaran sanatsal bir çalışma olduğu fark edilebiliyordu. Muhtemelen bir saat, belki bir buçuk saat evvelidi; havanın sıcaklığına oranla, kanın pıhtılaşma süresini tahmin edebilirdi.

Derken bir başka polis memuru, elinde bir kâğıt bardakla yaklaşıyordu ona doğru. Dumanı üstünde kahvenin kokusu, ondan önce geldi. Gecenin üçünde kahve bulabildiği için ödüllendirilmeliydi bu genç adam; bir liyakat nişanı veya afili bir madalya! Hatta iki maaş ikramiye ve güzel de bir araba. Bir nefes aldı sigarasından Eşref Kalender, teşekkür ederek kahvesinden de bir yudum aldı. Her mesleğin bir cilvesi var elbet; bir cinayet komiseri de biraz hissiz olmalı, diyordu kendi kendine. Kasabı kan tutar mı mesela? Ya da doktorlar masada kalan hangi cesede ağıt yakarlar?

Kim kimi yargılayabilir alışkanlıklarından ötürü? Kaldı ki alışkanlıklar da bir zaruretin tezahürü. Hissizdi fakat kayıtsız değildi. Kaygısız

olduğu da söylenemez. Kayıtsız veya kaygısız kimselerin mazereti olmaz çünkü; ölüden farkları yoktur. Esnedi biraz, uykusuz da sayılmazdı. Zaten sabaha karşı beşten evvel de yatmazdı. Kahvesinden bir yudum daha aldı sonra.

Uzun zaman sonra şehre kar yağıyordu. Yerde boylu boyunca yatan cesedin bu geceki talihsizliğini hesaba katmazsak güzel bir gece. Fakat bir eksiklik vardı sanki orada; başka bir lezzet, ses veya bir başka duyu lazımdı sanki. Muhtemelen gecenin uğultusu dikkatini dağıtıyordu. Tıpkı bir kar küresi içinde gibi, bir cesetle baş başaydı. Esasında poetik bir tarafı vardı hâlinin. Poe'nun bu hâl üzerine güzel bir şiiri olduğuna emindi. Fakat hatırına gelmiyordu şimdi mısralar. Düşününce evet, poetik bir tarafı vardı elbette hâlinin. Eski bir şiir, bir roman kahramanı yahut bir sinema filminin karizmatik başrolü gibi orada, bir cesedin başında mağrur ve emin, duruyordu. Karlar düşerken semadan ağır ağır, kahraman, bir sokak lambasının altında uzaklara bakıyordu. Ne var ki böyle düşünmek cesede biraz haksızlık oluyor; çünkü ölümün poetik bir yanı yok. Kaskatı, soğuk ve de olabildiğine gerçektir ölüm. Şehrin en meşhur meydanında, kadim dikilitaşın hemen yanında, gitgide moraran cesedin başında duruyordu. Elinde kahvesi, dudakları arasında tüten yarım sigara.

Derken eğildi, maktulün tırnakları arasına baktı; deri parçaları veyahut kan lekeleri bulunmuyordu. Bastonuyla etine bastırды; kaskatıydı eti. Boğuşma izlerine rastlamadı; bu, maktulün gafil avlandığı anlamına gelebilirdi. Ne var ki sırtından değil de göğsünden yaralanmıştı ihtiyar adam. Kim bilir belki de ölümü bekliyordu. Ya da öldükten hemen sonra deşilmişti yorgun bedeni; evvelinde ölü de olabilirdi, baygın da. Harflere benzeyen bazı kesiklerse dikkat çekiyordu. Elbette bunu da adli tıp raporunda görmek gerekiyor.

Bütün soruları bir kenara bıraksa, başka sorular temayüz ediyordu aralarından. Kelimeler şüpheli ve ardından birer muamma gibi beli-

riyordu boşluklar. İhtiyar bir ayakkabı tamircisinin gecenin bir yarısı orada ne aradığıysa başka bir bahis konusuydu. Fakat bu bahsi açmakta da elbette fayda var: Belki teslim etmesi gereken mallar vardı ve me-saiye kaldı biraz. Ya da dükkânda önemli bir şeyini unuttu da döndü gece vakti; anahtarlarını, telefonunu ya da başka bir nesneyi. Tanıdık birinden telefon almış olabilir; ölüm kalım meselesi bu, muhakkak gelmelisin, deyince heyecanla tanıdık biri, nihayet kimse evinde du-ramaz. Değil mi? Otururken ya da evde yalnız başına, canı sıkıldı da yürümek istedi belki. Ve derken katile rastlayıverdi. İhtimâller ve ihtimâller; ne var ki henüz bir kesinlik belirtmiyorlar. Burada muhtelif yorumlar yapmaya devam edebilir. Fakat aranan cevap muhtemelen bunların hiçbirini değil.

Parke taşlarının geometrik dizimi, derz aralarından akan kanın yönünü belirliyor. Fakat hava soğuk ve kan da artık kaskatı ve donuk. Zeminde yayılan kan birikintileri yok; bu da cesedin olay yerine sonradan bı-rakıldığını işaret ediyor. Cesedin rengine bakılırsa, damarlarında pek kan kalmadığı da anlaşılıyor aslında. Doğrusu bu cinayeti sanatsal bir çalışma olarak kabul etmek gerekiyor; alelade bir cinayet değil kesinlikle. Emek, gaye ve de zekâ var bıçağın ucunda. Her sanat sanatkârını icap eder elbet, fakat katile dair neredeyse tek bir iz yok! Zeminde kan birikintileri yok. Kim bilir belki de katil yerde biriken kanı temizle-yerek tuvaline son fırça darbesini indiriyordu. Fakat bu ihtimâl biraz zayıf görünüyor; çünkü burası bir meydan ve fazla tanık var.

Kahvesinden bir yudum aldı ve kar tanelerini seyretti bir süre. Farklı kristal yapılarda yaşıyorlardı semadan. Uzaklarda kırmızı montuna sarılan zarif bir kadın yürüyordu, fakat sureti seçilemiyordu. Neden kırmızı elbiseli her kadın dikkatini dağıtıyordu? Ve neden gecenin bu saatinde kırmızı elbiseli bir kadın uzaklarda yürüyordu? Ellerini ceplerine koydu sonra. Dudakları arasında sigara, tütmeğe devam ediyordu.

Beride martılar cami revaklarına sığınırken, bazen yakınlaşıyorlar ve sonra yeniden kaçıyorlardı. Kediler de çevresinde dolanıyordu durmadan. Düşününce, bu sevimli hayvanların insan etine olan iştahları biraz üzücü; cesedin kokusu muhtemelen cezbediyordu onları. En masum görünenin bile zaman ve koşullar oluşunca acımasız bir canavara dönüşebileceğini unutmamak gerekiyor. Suret çoğu zaman gayenin önündeki perdedir.

Dudağına bir sigara daha götürdü ve ellerini siper ederek ateşledi çakmağını. Maktul biraz daha uzanabilir soğuk zemine; artık hissedemez zaten bıçak kesiklerini. Pişmanlıklarını, elemi ve çaresizliğini hissedemez. Kalbine ızdırap olan sırlarından da artık soyundu; sır saklamasına lüzum kalmadı. Çünkü artık onu kimse duyamaz! Ne var ki son bir cümle, bir işaret ya da bir ses; katilini bulmaya yardımcı olabilirdi.

Daha fazla orada kalmasına lüzum yoktu Eşref Kalender'in. Derken yanındaki polis memurlarına, toplayın burayı, dedi ve bastonunu astı koluna. Gidecekti. Sirenler ve telsiz sesleri, kar taneleri ile ölümse kalacaktı orada. Kırmızı mavi ışıklar yanıp sönerken, alırken gözlerini, arabasına doğru ilerleyecekti ağır adımlarla. Tutanaklar, adli tıp raporu, tanık beyanları ve rutin bazı diğer işlemler, yarın veya ardı günlerde nasıl olsa masasında olacaktı.

Paltosuna sarıldı biraz. Cesedin yanından ayrılırken elleri cebindeydi. Dudakları arasında sigara, tütmeğe devam ediyordu. İlerliyordu Eşref Kalender, arabasına doğru. Bir zamanlar bir hipodrom olan bu meydanı, mazideki hali ile tasavvur ediyordu hayalinde. Bir zamanlar nice esirlerin kanı döküldü burada, nice hainlerin de. Mukim kralın bir el işareti ile nice canlar alındı. Yeryüzünün en güzel atları topuzlara feda oldular. Kürek mahkûmları ve köleler, ihtiyarlayınca parçalandılar. İsyanlara ve idamlara tanık oldu bu kadim meydan. Belki iki aşık

buluştu burada ve belki de iki düşman bir düelloda. Ve onlar da bir zaman sonra, tarih olarak seyirden, yok olarak gittiler.

Yerde boylu boyunca uzanan adamı düşünüyordu yürürken. Bir ayakkabı tamircisi olan bu adamın nasıl bir günahı vardı? Acaba onun da bir payesi var mıydı tarihin akışından? Kim bilir, dedi kendi kendine. Kim bilebilir ki zahirde görünenin ardını? Katil, cüzdanına dokunmamıştı maktulün; belli ki cinayetin adı bir cinayet olmadığıнын bilinmesini istiyordu! Beyan ediyordu eylemini! Fakat bir ayakkabı tamircisinin ölümü, kimi ne kadar ilgilendirebilirdi? Kan davası olsa mesela, daha kaba ve adi bir cinayete kurban gitmeliydi; başına birkaç kurşun ve civarı inleyen naralar belki. Mühim bir kimse de olamazdı. Mühim bir kimse olsaydı tanırdı herhalde onu; medyadan ya da kulaktan dolma birkaç kanıdan. Fakat ismi yahut soyadı tanıdık gelmiyordu. Belki ismi biraz eski olması nedeniyle dikkat çekiyordu. Ne var ki bunun da hiçbir manası yoktu. Dikkatini başka bir noktaya vermeliydi; göğsündeki, mahir bir sanatkârın keskişiyle oyulan yara, ne anlama geliyordu?

Kar ince ince yağıyordu bir süredir. Batında var olanı saklayan örtüler gibi kar, örttüğü her şeyi gizliyordu. Sakindi, kimsecikler yoktu sokakta; birkaç sarhoş ve evsizler dışında. Gecenin gizemli simyasından mahrumdu şehrin insanları. Dökülen kanlardan, hesaplaşmalardan habersizlerdi. Her gece dönen devrandan habersizlerdi. Mahrumları bilmekten, ödenen bedelleri. Uykularında kim bilir hangi rüyalarında bir umuda tutunacaklardı. Kimi de kaçacaktı akıbetin tasvirinden, kim bilir. Fakat gece oradaydı ve kimsenin haberi yoktu kasvetli efsunundan.

Emniyet Müdürü Feridun Temizkan'ın ricası üzerine oradaydı Eşref Kalender. Olay yerini bizzat incelemesini istemişti ondan. Uzun yıllar sonra neden böyle bir ricada bulunduğunu anlamak zor ve şüpheliydi. Bu nedenle oradaydı zaten; ricanın nedeniydi onu oraya getiren. Neden olay yerini incelemesi için bu kadar ısrarcı olmuştu? Neden

önemliydi bu cinayet? Bütün bu sorular maktul ile yakından alâkalı. Zamanla bir cevaba kavuşacaktır muhakkak.

Yürüyordu; iki kadim mabedin arasından emin adımlarla yürüyordu. Zamana tanık olan mabedleri dinliyordu; evvel zaman hikâyelerini dinleyerek ilerliyordu. Her hatıradada biraz daha uzaklaşıyordu ândan ve kendinden. Yürürken, çevredeki genç polis memurları hayranlıkla izliyorlardı onu. Zira namını duymayan neredeyse kimse yoktu; emniyet teşkilatında itibarı büyüktü. Hatta bir efsane olarak anılırdı. Komiser Eşref Kalender, mesleğin kutsiyetini hatırlatan bir figürdü onlar için. Her mücadeleden zaferle ayrılan bir kahraman! Namuslu, zeki ve iradeli olmanın nasihatlerini onun maceralarından dinliyorlardı. Elbette bunların kimi hakikatken kimi de biraz abartılıyordu. Fakat bu gayet anlaşılabilir bir durum. Nihayet insanlar bilmediklerini abartırlar. Eşref Kalender'se ne anlatılanlar gibiydi ne de anlatılmayanlar. Fakat şüphesiz, nevi şahsına münhasır bir kimseydi.

Eşref Kalender; kimilerine göre bir dâhi, kimilerine göre de sadece talihi yaver giden alelade biri. Mazisi saraylara uzanan Kalenderzade ailesinin son bireyi. Henüz küçük bir çocukken fark edilen üstün zekâsı, eğitim basamaklarını hızlı tırmanmasını sağladı. Fakat kendi gibi zeki, varlıklı ve de azimli çocukların tercihlerinden farklı bir tercihi olacaktı onun. Mühendislik yahut tıp gibi saygın kariyer alanlarından ziyade başka bir alana ilgi duyuyordu: Cinayetlere! Nedense kan ve ölüm üzerine düşünmekten zevk alıyordu. Davalara katilin nazarından bakma hususunda mahirdi. Korku damarlarındaki kanı kaynatan bir iksirdi sanki. Kimsenin haberdar olmadığı deliller onun keskin nazarında belirir, nedenler onun üstün zekâsıyla hükme evirilirdi.

Emniyet teşkilatının efsane komiseriydi. Fakat sekiz senelik hizmetin ardından istifasını verecekti. Kurumlardaki çürümüşlük, satılık adamlar, liyakatsızlık, el altından adam kayırmalar, emir almaya artık tahammülünün kalmaması ve mukim siyasetin adaleti katletmesi gibi nedenlerle ayrılmıştı devlet vazifesinden. Herhangi bir nedamet

duymuyordu doğrusu. Zaten hürriyetine daima düşkün bir kimseydi. Bir süre dünyayı gezmeye karar vermiş ve onlarca ülke gezmişti. Ardından bazı sanat sahalarında vakit öldürdükten sonra cinayetlerin cezbeden çekiminden daha fazla kaçamamıştı. Uyuyamıyor, rahat edemiyordu. Çünkü çağırıyordu sanki onu maktuller; katillerinin bulunmasını istiyorlardı. Duyarsız kalamazdı bu çıgıllara. Nihayet bir süre sonra kararı kesindi; serbest çalışıyordu artık. Bir dedektif olarak, Beyoğlu'ndaki İnciraltı Sokak'ta, eski bir Ermeni apartmanı olan yirmi sekiz numaralı Zaryan Apartmanı'nın ikinci katındaki ofisinde hizmet veriyordu. Bazı cinayetler, bazı kayıp vakalar, gizemli ve karanlık davalar ve hatta ayan beyan ortada görünen ama tamamen sırlı olaylar için çalarlardı kapısını. Müşterileri ekseriyetle varlıklı, şöhretli veya nüfuzlu kimselerdi. Elbette emniyet kurumları da müşterileri arasındaydı, tabi ücreti mukabilinde

Hatta bu gece, kendi hâlinde bir ayakkabı tamircisi olan Nahit Söylemez'in cesedini incelemesi için bizzat Emniyet Müdürü Feridun Temizkan ricada bulunmuştu. Elbette bu alelade bir cinayet değil; her hâlimden belli oluyor. Olağandışı koşullar var ve yeterli delil de yok! Fakat sıradan memurlar da inceleyebilirdi cesedi veya olay yerini. Ya da birileri rahatsızsa, hızla örtülebilirdi cinayetin üzeri. Ülkede görülmedik bir durum olmazdı bu! Muhtemelen burada, siyasi bir iradenin dahli söz konusu; Feridun Temizkan aldığı bir emir ile ricada bulundu ondan. Çünkü alelacele olay yeri incelemesine dahil edilen mahir bir dedektif hem katili yakalayabilir hem de kimseye takılmadan gayri resmi soruşturma yürütebilir.

Düşünüyordu Eşref Kalender. Emniyet Müdürü Feridun Temizkan, onun eski görev arkadaşıydı; tebessümle hatırlanan bir ayrılıkları olmasa da, iki komiser omuz omuza vererek nice cinayet dosyaları kapatmışlardı. Yakın dostlardı bir zamanlar. Fakat talih veya tercihler, onları bir zaman sonra ayıracaktı. Feridun Temizkan emniyet müdürü olurken Eşref Kalender de serbest bir dedektif olmuştu. Uzun zaman

sonra keşişen bu yolun bir sebebi olmalı, diyordu kendi kendine. Çünkü hayatta hiçbir yol tesadüfen keşişmez!

Ülkenin tanınan isimlerinden biriydi Eşref Kalender. Yedi sene evvel öldürülen kadın şarkıcının katilini bulduğunda, ülke çapında büyük bir şöhrete kavuşmuştu. Herkes kadını bir hayranı öldürdü zannederken gerçek katilin bir milletvekili olduğunu ortaya çıkarmıştı; yasak aşk ve kaçınılmaz ölüm! Milletvekili ceza almasa da mecmualar artık ondan bahsediyor, televizyon programları onu konuk almak için adeta birbirleriyle yarışıyorlardı. Hatta epey yüksek tirajlı bir dergide onun için, yaşayan en zeki adam, diye büyük puntolarla bir başlık atılmıştı. Memnundu elbette hâlininden. Nihayet her zekâ biraz övülmek ister değil mi?

Gecenin en koyu rengine bürünen simsiyah arabasına bindiğinde, kontağı çevirecekti. 1967 Model Mustang'di bu araba; yeryüzünde paranın satın alabileceği en muhteşem nesneydi. Deri koltukları, ince ve zarif hatları, kuvvetli motoruyla adeta Arap atları gibi deviniyordu yolda. Radyoda eski bir blues şarkısı vardı; Gary Coleman'ın The Sky is Crying. Kar yağıyordu hâlâ, nasıl da bembeyaz bir örtü gibi örtüyordu bütün şehri. Camı yarıladi ve bir sigara daha yaktı sonra. Sürüyordu arabasını. Dudakları arasında tüten sigara, ilerledi bomboş sokaklarda. Havanın buğusu cama vuruyordu. Karanlık gecenin en derininde kullanıyordu arabasını, en şüpheli vakitlerinde. Renkli caddeler artık sessiz, sokaklar ıssız ve de kimsesizdi. Direksiyonu çevirirken düşünmeye devam ediyordu. Uzun gecenin ardından evine gidecek ve muhtemelen hemen uyumayacaktı. Bir sinema filmi seyredebilirdi ya da bir dizi. Kim bilir belki biraz müzik dinlerdi ya da mesaj atardı güzel bir kadına! Ceset soğuyordu soğuk taşların üzerinde. Arabasını gecenin koyu karanlığına doğru sürerken, gökyüzü kar taneleri ile ağlıyordu...